

Sygn. akt VIII U 2946/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2019r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Dominika Smyrak

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2019r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy K. L. (L.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania K. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 15 listopada 2018r. **nr** (...) - (...)

oddala odwołanie.

(-) Sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 2946/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 15 listopada 2018r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił K. L. prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury zgodnie z art. 110a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2019r., poz.1270 ze zm.), gdyż ubezpieczony po uprawomocnieniu ostatnio wydanej decyzji odmawiającej przeliczenia w myśl art.110a ustawy, to jest decyzji odmownej z 29 czerwca 2017r., która została zatwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z 2 marca 2018r. i wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 21 września 2018r., nie przedłożył żadnych nowych dowodów oraz nie zostały ujawnione okoliczności, które mają wpływ na wysokość świadczenia.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i orzeczenia co do istoty sprawy. Wniósł również o obciążenie organu rentowego kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu ubezpieczony domagał się odtworzenia wynagrodzeń z lat 1969 – 1973 w drodze opinii biegłego i wskazał, że może w postępowaniu sądowym powoływać się na nowe okoliczności oraz nowe dowody uzasadniające wznowienie postępowania w trybie art.114 ustawy emerytalnej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

decyzją z 15 maja 1994r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu K. L. prawo do emerytury górniczej od 1 stycznia 1994r.

Wysokość świadczenia została ustalona z uwzględnieniem przychodów ubezpieczonego z lat 1984 - 1988. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 316,26% i został ograniczony do 250%.

W dniu 15 maja 2017r. ubezpieczony wystąpił z wnioskiem do organu rentowego o ponowne ustalenie wysokości emerytury na podstawie art.110a ustawy emerytalnej. Do wniosku ubezpieczony załączył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z KWK (...) za lata 1974 – 1994 oraz legitymację ubezpieczeniową zawierającą wpisy odnośnie wysokości wynagrodzenia za okres 18 maja 1966r. do 23 sierpnia 1969r.

Decyzją z 29 czerwca 2017r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przeliczenia świadczenia, bowiem wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony na podstawie zarobków z najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, jest niższy niż 250%, bo wyniósł 249,82%.

Kolejną decyzją z 9 listopada 2017r. organ rentowy odmówił na podstawie art.114 ustawy emerytalnej ponownego ustalenia wysokości emerytury zgodnie z art.110a ustawy emerytalnej, ponieważ po uprawomocnieniu się ostatnio wydanej decyzji odmawiającej przeliczenia w myśl art.110a powołanej ustawy, to jest decyzji z 29 czerwca 2017r., ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów oraz nie zostały ujawnione okoliczności, które mają wpływ na wysokość świadczenia.

Wyrokiem z 2 marca 2018r. sygn. VIII U 2126/17 Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji z 9 listopada 2017r. i Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 21 września 2018r. sygn. VIII AUa 1042/18 oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu I instancji.

W dniu 5 listopada 2018r. ubezpieczony złożył kolejny wniosek o ponowne przeliczenie emerytury z zastosowaniem art.110a ustawy emerytalnej załączając kopię świadectwa pracy w 1 sierpnia 1994r. i legitymacji ubezpieczeniowej.

Ubezpieczony od 25 sierpnia 1969r. do 31 lipca 1994r. był zatrudniony w KWK (...) na stanowiskach: ładowacza pod ziemią (do 31 stycznia 1971r.), młodszego górnik pod ziemią (do 30 września 1972r.) i górnik pod ziemią.

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent na okoliczność odtworzenia zarobków ubezpieczonego za lata 1970 – 1973 mając na uwadze zachowane w aktach osobowych: kartę zasiłkową, wykaz ilości dniówek roboczych oraz stawkę za dzień pracy, przy założeniu, że do ustalenia wysokości zarobków należy przyjąć wynagrodzenie zasadnicze, kartę górnik, deputat węglowy, wynagrodzenie, zasiłki chorobowe wskazane w karcie zasiłkowej, ewentualnie uwzględnienia pracy w niedziele, jeżeli z wykazu ilości dniówek wynika, że ubezpieczony pracował ponad liczbę czarnych dni, a następnie ustalenia czy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia z dowolnie wybranych 20 lat (z uwzględnieniem 1994r.) przekroczył 250% - art.110a ustawy emerytalnej.

Biegła sądowa z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P.

odtworzyła wynagrodzenia ubezpieczonego za lata 1970 – 1973 w dwóch wariantach:

- I wariant zgodnie z tezą Sądu (z uwzględnieniem wynagrodzenia zasadniczego, wynagrodzenia z Karty Górnika za dni przodkowe i poza przodkiem, deputatu węglowego) - wskaźniki wyniosły: 1970r. – 111,81%, 1971r. – 153,24%, 157,35%, 123,84%,

- II wariant z dodatkowym uwzględnieniem dodatku szkodliwego wypłacanego z tytułu pracy w warunkach szkodliwych – pracy w przodkach – wskaźniki wyniosły: 1970r. – 121,61%, 1971r. – 159,58%, 1972r. – 163,54%, 1973r. – 130,22%.

Przy uwzględnieniu odtworzonych wynagrodzeń i tych wynikających z dokumentacji akt organu rentowego biegła ustaliła, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury górniczej ubezpieczonego wynosi nadal 249,82% i został obliczony z 20 najkorzystniejszych lat 1974 – 1992, 1994.

/ Dowód z: akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego, opinii biegłej sądowej H. P. /

Sąd podzielił opinię biegłej sądowej z zakresu emerytur i rent oraz kapitału początkowego H. P., gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową

i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji i przy uwzględnieniu obowiązujących w okresie spornym przepisów płacowych. Z opinii tej wynika, że przy uwzględnieniu odtworzonych przez biegłą wynagrodzeń i tych wynikających z dokumentacji zarobkowej znajdującej się w aktach ZUS, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury górniczej ubezpieczonego obliczony z najkorzystniejszych 20 lat kalendarzowych nadal wynosi 249,82%, a więc nie przekracza 250%. Słusznie zauważył organ rentowy, że wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury górniczej ubezpieczonego został ustalony z lat 1974 – 1992 i 1994 i najniższym wskaźnikiem z tych lat jest wskaźnik za 1991r. – 185,66% (poza wskaźnikiem za 1994r., który musi zostać uwzględniony jako przypadający po przyznaniu świadczenia). Wskaźnik ten mógłby być zastąpiony wyższym wskaźnikiem z lat 1970 -1973, lecz wszystkie wyliczone przez biegłą wskaźniki z tych lat i to w wersji najkorzystniejszej (wariant II) są dużo niższe. Nawet po ewentualnym uwzględnieniu dodatku zmianowego nie ma możliwości, aby wskaźniki te przekroczyły wskaźnik 185,66%, gdyż mogłyby powodować wzrost ustalonych przez biegłą wskaźników o około 2%. W tej sytuacji Sąd nie uwzględnił zastrzeżeń ubezpieczonego zgłoszonych do opinii biegłej. Dodatkowo, w ocenie Sądu brak jest podstaw do uwzględnienia dodatków zmianowych, gdyż brak jest dokumentacji, z której jednoznacznie by wynikało, w jakim procentowo czasie ubezpieczony pracował na poszczególnych zmianach. W sytuacji braku kompletnej dokumentacji płacowej możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego nie może być hipotetyczna, czyli oparta na wielu założeniach, niedających się obecnie zweryfikować. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające np. z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. W wyroku z 4 lipca 2007r. (I UK 36/07, Lex nr 390123) Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu cywilnym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawie o przeliczenie wysokości emerytury możliwe jest dopuszczenie i przeprowadzanie wszelkich dowodów, w tym także dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego wnioskodawcy. Nie jest jednak możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o jakąś hipotetyczną uśrednioną wielkość premii uzyskiwanej przez ubezpieczonego wywiedzioną z wysokości premii wypłaconych innym pracownikom. Zaliczenie nieudokumentowanych składników podstawy wymiaru składek (składników wynagrodzenia) mogących mieć wpływ na wzrost świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998r., II UKN 440/97). Podkreślić przy tym należy, że przepisy

z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony

lub prawdopodobny. W tej sytuacji ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu

lub też zaferowania dowodów niepozwalających poczynić kategoriycznych ustaleń

lub budzących istotne wątpliwości obciążają stronę. Zatem to na ubezpieczonym, zgodnie

z art.6 k.c., spoczywał obowiązek przedstawienia takich dowodów, które w niebudzący wątpliwości sposób, pozwalałyby na podwyższenie podstaw wymiaru emerytury o wysokość wypłaconych w okresie objętym sporem świadczeń z tytułu pracy zmianowej, a takich dowodów ubezpieczony nie przedstawił. W konsekwencji tego należy stwierdzić, że możliwe jest wyłącznie uwzględnienie zasiłków oraz podstawy wymiaru tych zasiłków, co do trzech miesięcy, gdyż taki okres był brany pod uwagę do wyliczenia zasiłku chorobowego i brak podstaw do uwzględnienia innych składników wynagrodzenia w sytuacji, gdy nie zachowała się jakakolwiek dokumentacja w tym zakresie.

Mając na uwadze powyższe Sąd nie uwzględnił wniosku ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłej, gdyż zmierzałoby to do przewlekłości postępowania w sprawie. Sąd nie uwzględnił również wniosku ubezpieczonego o przeprowadzenie dowodu z jego zeznań, ponieważ jest on nieprzydatny w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie ubezpieczonego K. L. nie zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110a 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.1270).

Zgodnie z art.110a wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art.15, z uwzględnieniem art.110 ust.3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia:

- z kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie emerytury od przeliczonej podstawy,

- dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia o ponowne ustalenie wysokości emerytury, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art.15 ust.5, jest wyższy niż 250%.

Ustalenie wysokości emerytury w sposób wskazany powyżej może nastąpić tylko raz.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu), a także zeznań świadków.

Trzeba jednak wskazać, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie

postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki

na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257). Niemniej jednak zarobki

za poszczególne lata muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Nie jest natomiast możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o hipotetyczne lub uśrednione wysokości zarobków. Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia

w postępowaniu sądowym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 czerwca 2014r. III AUa 1136/13).

W toku postępowania Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej

do spraw emerytur i rent celem odtworzenia zarobków ubezpieczonego z lat, co do których nie zachowała się dokumentacja zarobkowa i obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia z najkorzystniejszych lat zgodnie z art.110a ustawy emerytalnej.

Z opinii biegłej sądowej H. P., którą to opinię Sąd uznał za miarodajną

w sprawie z przyczyn wskazanych wcześniej, wynika jednoznacznie, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości emerytury górniczej ubezpieczonego wyliczony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, to jest z lat 1974 – 1992 i 1994, w tym z okresu przypadającego po przyznaniu prawa do emerytury górniczej nie przekracza 250%.

W takiej sytuacji ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do ponownego przeliczenia pobieranej przez niego emerytury górniczej z zastosowaniem art.110a ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji wyroku i na mocy

art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

Zdaniem Sądu brak było podstaw do oddalenia odwołania ubezpieczonego

na podstawie art.114 ustawy emerytalnej, gdy ubezpieczony powołał się na nowe dowody

w postaci opinii biegłego na okoliczność uzyskiwanych wynagrodzeń. W tej sytuacji Sąd nie uwzględnił wniosku organu rentowego o zaniechanie sporządzenia opinii przez biegłego sądowego.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka